

УПРАВЛІННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Головною специфікою сучасних підприємств, що динамічно розвиваються, є висока частка нематеріальних активів у складі майна підприємства та наявність суттєвої частки витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи в загальній структурі витрат. Як правило, цю специфіку мають підприємства високотехнологічного сектору економіки. Вони характеризуються значним ступенем новизни своєї діяльності (нові галузі, нові методи виробництва) або її результатів (просунута, революційна продукція), використанням глибоких наукових знань, досвіду, передових технологій. Для цих підприємств питання грамотного управління нематеріальними активами стає одним із найважливіших.

Процес управління нематеріальними активами є цілеспрямованою зміною структури та вартості нематеріальних активів, що перебувають у складі майна підприємства, для отримання нової продукції, товару, послуги або вдосконалення вже існуючого виробництва, збільшення ринкової вартості компанії, поліпшення її фінансових показників та розширення ринків збуту. Управління нематеріальними активами підприємства базується на основних принципах економіки та менеджменту, таких як:

- принцип науковості та об'єктивності (наукова, об'єктивна обґрунтованість вибраних методів і моделей управління нематеріальними активами, що опираються на теорію та практику вивчення даного питання);
- принцип комплексності та системності (взаємозалежність та взаємодія заходів з управління нематеріальними активами, що проводяться підприємством);
- принцип пріоритетності, або черговості (виконання заходів з управління нематеріальними активами відповідно до їх ролі, місця і значимості в даному процесі);
- принцип оптимальності (відповідність витрат різного виду ресурсів значенню, необхідному для виконання заходів з управління нематеріальними активами);
- принцип економічності (мінімізація витрат на виконання заходів з управління нематеріальними активами);
- принцип ефективності (співвіднесення результатів проведення заходів щодо управління нематеріальними активами з цілями розвитку компанії).

Здійснення процесу управління нематеріальними активами можливе за рахунок прийняття та реалізації рішень про придбання або продаж нематеріальних активів, створення системи їх відтворення всередині самого підприємства та захисту прав на інтелектуальну власність, а також вибору методу обліку, оцінки та амортизації даних видів активів.

Ефективне управління нематеріальними активами включає п'ять основних етапів:

- 1) інвентаризація нематеріальних активів;
- 2) облік нематеріальних активів;
- 3) аналіз та реалізація варіантів використання нематеріальних активів;
- 4) моніторинг використання нематеріальних активів;
- 5) регулювання процесів використання нематеріальних активів.

Основною метою системи управління нематеріальними активами пропонується підвищення ефективності їх використання та збільшення вартості. З метою підвищення звітної вартості нематеріальних активів вони розглядаються як майнові об'єкти, здатні забезпечити стійке фінансове становище підприємства. Відповідно до специфіки управління нематеріальними активами прийнято виділяти кілька стратегій, що застосовуються підприємствами при реалізації даного процесу: стратегія «щита», стратегія «меча», стратегія формування статутного капіталу; стратегія створення рекламного іміджу; стратегія оптимізації фінансово-господарської діяльності.

Завдяки створенню ефективної системи управління нематеріальними активами та виконання всіх вищеперелічених етапів підприємство здатне досягти більш високих показників діяльності, створити неповторні конкурентні переваги та завоювати більш високе становище на ринку, забезпечене новою інформацією, знаннями та репутацією, отриманими за рахунок використаної інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Добровольська Е.В., Корженівська Н.Л., Коваль Н.В. Нематеріальні активи: рух, відтворення та ефективність використання. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. Економічні науки. Випуск 34. 2021. С. 108-117.
2. Ясишена В. В. Еволюція нематеріальних активів у площині соціально-економічних концепцій розвитку економіки. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2018. № 4 (90). С. 134–144.